

Door: Helen Meurs

EXPRESSIE EN SPEL; PILAREN VOOR DE SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Hoe kunnen we de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind bevorderen? Hoewel iedereen zich een voorstelling kan maken bij het begrip sociaal-emotionele ontwikkeling, is het niet eenvoudig om daar een sluitende definitie van te geven. Grof gezegd houdt sociaal-emotionele ontwikkeling in: leren omgaan met jezelf en anderen. Maar dat is heel erg ruim want omgaan met jezelf heeft vele deelaspecten: hoe ervaar je jezelf, hoe ervaar je je eigen lichaam, hoe ga je om met tegenslagen, hoe ga je om met verantwoordelijkheden, hoe ga je om met je eigen gevoelens, welke keuzes moet je maken, mag je fouten maken etc. Omgaan met anderen roept ook allerlei vragen op die de complexiteit van dat gebied duidelijk maken: hoe laat ik iemand merken dat ik hem aardig vind?, hoe laat ik merken dat ik iets wil of niet wil?, hoe breng ik een boodschap over zonder iemand te kwetsen?, hoe gedraag ik me in een groep?, waarom wil ik er zo graag bijhoren?, wat doe ik als een ander mijn waarden en normen overschrijd?, etc.

In een normale ontwikkeling krijgt het kind de kans deze vragen te onderzoeken en zijn handelen te spiegelen aan anderen om zo zelf tot antwoorden te komen en zijn handelen eventueel kan bijstellen. Het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling is van zeer groot belang voor het verdere leven van een kind omdat hier op de meest wezenlijke en persoonlijke vragen een antwoord gevonden moet worden; **wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik, wat voel ik en wat is belangrijk voor mij**. We vormen ons "zelfbeeld".

Ik wil laten zien dat de expressie- en spelvakken een grote invloed hebben op de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind. Dat spel en expressie niet alleen tegemoet komen in de natuurlijke behoeften van een kind maar dat zij het ook mogelijk maken om onze ervaringen te uiten en te verwerken. Dit is van essentieel belang voor alle kinderen. Bij het schrijven van onderstaande heb ik gebruik gemaakt van het boek: **Bij wijze van spelen, onder redactie van Lex Wils**¹.

DE WAARDE VAN EXPRESSIE

De mens brengt zijn eigen wereld tot stand door te kijken, te voelen, te ruiken, te luisteren, te proeven en te begrijpen. Het gaat hier om wezenlijke activiteiten die ons helpen de werkelijkheid waar te nemen, om onderlinge verhoudingen en emoties duidelijk te krijgen en onder woorden te brengen. Op deze manier geven we betekenis aan de wereld om ons heen en bepalen we onze eigen plek. En dat is wat expressie is: het stichten van relaties van omgaan met, waarbij de wereld toegankelijk wordt en het individu zichzelf als zodanig aantreft. Het menselijk leven krijgt echter niet alleen gestalte in eenmaal ontstane en vertrouwde expressievormen. Een mens leeft niet slechts in de simpele herhaling daarvan. Hij kan "nieuwe" relaties stichten, "nieuwe" waarden, "nieuwe" zin, "nieuwe" wijzen van omgaan met dingen vinden. Het begrip "nieuw" geeft hier beweging aan, groei, andere manieren ontdekken, met andere ogen kijken en daarmee op een andere manier in het leven komen te staan. In principe is dit een heel universeel maar tegelijkertijd een heel individueel proces,

---

¹ Uit: Bij wijze van spelen: Samson Haarlem, 1977. Onder redactie van Lex Wils

